บทที่ 3

การทดลอง

3.1 วัสดุอาหาร

ปลาป่น จากบริษัทป.เจริญพันธุ์ จำกัด (โปรตีน 65.53 % ไขมัน 5.16 % ความชื้น 8.66 %)

ปลาหมึกป่น จากบริษัทป.เจริญพันธุ์ จำกัด (โปรตีน 62.99 % ไขมัน 4.27 % ความชื้น 12.17 %)

หัวกุ้งป่น จากบริษัทป.เจริญพันธุ์ จำกัด (โปรตีน 32.94 % ไขมัน 0.71 % ความชื้น 8.01 %)

กากถั่วเหลือง จากบริษัทป.เจริญพันธุ์ จำกัด (โปรตีน 40.33 % ไขมัน 4.05 % ความชื้น 10.25 %)

รำละเอียด จากบริษัทป.เจริญพันธุ์ จำกัด (โปรตีน 0.24 % ไขมัน 0.24 % ความชื้น 10.25 %)

ปลายข้าว จากร้านวัฒนาพานิช (โปรตีน 7.29 % ไขมัน 0.45 % ความชื้น 11.93 %)

น้ำมันถั่วเหลืองตราองุ่น

น้ำมันปลา จากบริษัทสหสิทธิ์อิมปอร์ตแอนด์เอ็กปอร์ต

soybean lecithin จากบริษัทสหสิทธิ์อิมปอร์ตแอนด์เอ็กปอร์ต

cholesterol จากบริษัทสหสิทธิ์อิมปอร์ตแอนด์เอ็กปอร์ต

dicalcium phosphate จากบริษัทแอ็ดทีพกรุ๊ป จำกัด

vitamin mix จากบริษัทโรวิไทย จำกัด

vitamin C จากบริษัทโรวิไทย จำกัด

3.2 สารเคมี

สารเคมีที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของอาหาร

sulfuric acid	A.R.
boric acid	A.R.
methyl red	A.R.
methylene blue	A.R
sodium hydroxide	A.R.
Kjeltab (K_2SO_4:Se ในอัตราส่วน 1000:1)	(บริษัท สิทธิพรแอสโซซิเอส จำกัด)
potassium hydrogenphthalate	A.R.
petroleum ether	A.R.

สารเคมีที่ใช้ในการวิเคราะห์วิตามินซี

oxalic acid	A.R.
2-6-dichorophenolindophenol sodium salt (dihydrate)	A.R.
ascorbic acid	A.R.

สารเคมีที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้ง

สารเคมีสำหรับทดสอบคุณภาพน้ำ (Testkit Aquameark 11102) จากบริษัท อิมแพคเอนเตอร์ไพรส์

3.3 อุปกรณ์ในการผลิตและวิเคราะห์คุณภาพอาหาร

extruder	(BRABENDER OHG DUISBURG, 20N)
pellet mill	(California Pellet Mill Co., NH-396165)
เครื่องลวกน้ำ เป็น batch blancher ที่ประกอบด้วย ท่อให้น้ำ ถาดวางอาหาร และ ฝาครอบ โดยใช้ exhaust box ใน Food Processing Lab.	
เครื่องชั่ง top loading	(Sartorius, B3100S)
เครื่องชั่ง analytical	(Sartorius, A200S)
เครื่องร่อน ตะแกรงขนาด 50 mesh	

เครื่องผสม (Kenwood, A9070)

เครื่องบดแบบ pin mill (Shangtung Chimo Agricultural Machinery Work, FFG-23)

ตู้อบแบบมีลมเป่าผ่าน อุณหภูมิห้อง-250 °C (Binder, E53)

ตู้อบแบบมีลมร้อนเป่าผ่าน อุณหภูมิ 60-200 °C (Kan Seng Lee Machinery, HA-20)

ชุดย่อย-กลั่นโปรตีน (Kjeldaltherm และ Vapodest 1, Gerhardt, KT85)

ชุดสกัดไขมัน (Gerhardt Soxtherm Automatic, S-166)

ชุดวิเคราะห์เส้นใยซึ่งประกอบด้วย hot plate (Gerhardt, RF16/6) พร้อม round condenser

muffle furnace (Carbolite, MEL11-2)

uv-visible recording spectrophotometer (Shimadzu, UV-240)

อุปกรณ์หาความคงทนในน้ำของอาหาร เป็นกล่องสี่เหลี่ยมทำจากตะแกรงลวดขนาด 16 ช่อง/ตารางเซนติเมตร พร้อมฝาปิดที่ทำจากตะแกรงลวดเช่นเดียวกัน ขนาด กว้าง x ยาว x สูง 6.0 x9.0 x 1.5 ลูกบาศก์เซนติเมตร

3.4 อุปกรณ์เลี้ยงกุ้ง

ถังไฟเบอร์สีดำขนาดบรรจุ 200 ลิตร พร้อมฝาปิดและอุปกรณ์ท่อ air stone พร้อมสายยางขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.4 เซนติเมตร.

Salinometer (YSI model 33. S-C-T-meter)

เครื่องชั่งแบบทศนิยม 1 ตำแหน่ง (Sartorius, PT 1200)

อุปกรณ์อื่น เช่น สวิง ถังน้ำ แปรงขัด

3.5 ศึกษาผลการใช้สารเชื่อมในอาหารกุ้งกุลาดำ

ในการทดลองนี้ใช้สูตรอาหารกุ้งซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้ (41)

ส่วนประกอบ	ปริมาณ (%)
ปลาป่น	27.5
ปลาหมึกป่น	10.0
หัวกุ้งป่น	10.0
กากถั่วเหลือง	20.0
รำละเอียด	25.0
น้ำมันถั่วเหลือง	3.0
วิตามิน-เกลือแร่	2.0 (ดูภาคผนวก ข.1)
แป้งแปรสภาพ (modified starch)	2.5

แป้งแปรสภาพที่ใช้คือ cross-linking and stabilized hydroxypropylated starch (TTL-X 78 ®) และใช้กรรมวิธีผลิตต่อไปนี้

กรรมวิธีผลิต

อาหารกุ้งกุลาดำที่ผลิตโดยใช้ extruder มีกรรมวิธีผลิตโดยเริ่มจากการนำวัตถุดิบอาหารมาบดด้วย pin mill ให้มีขนาดเล็กจากนั้นนำไปร่อนด้วยเครื่องร่อน โดยใช้ตะแกรงขนาด 50 mesh เพื่อคัดขนาด ชั่งวัตถุดิบอาหารแห้งตามสูตรข้างบน นำไปผสมให้เข้ากันในเครื่องผสมนาน 4 นาที เติมน้ำมันแล้วผสมอีก 4 นาที เติมน้ำแล้วผสมอีก 5 นาที ได้วัตถุดิบอาหารผสม แล้วนำวัตถุดิบอาหารผสมนี้ไปอัดเม็ดด้วย extruder จะได้อาหารที่อัดเป็นแท่งกลมยาวออกมา นำอาหารนี้ไปอบแห้งที่ 60 °C นาน 8 ชั่วโมง (ความชื้น $\leq$ 10 %) แล้วนำมาลดความยาวของเม็ดอาหารโดยใช้ลูกกลิ้งไม้บดเบา ๆ และบรรจุถุงปิดผนึก

กำหนดภาวะการผลิตดังนี้

อุณหภูมิ barrel 35-40 °C

ขนาดสกรู 1:1

ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางแม่แบบ 2 mm. (คงที่ทุกการทดลอง)

อุณหภูมิอบแห้ง 60 °C

ความชื้นของอาหารก่อนเข้า extruder 44 %

แปรปริมาณสารเชื่อม เป็น 2 ระดับคือ 0 และ 2.5 % โดยที่ 0 % เพิ่มปริมาณกากถั่วเหลืองจาก 20 เป็น 22.5 % วางแผนการทดลองแบบ Completely Randomized Design (42) ทดลอง 2 ซ้ำ ประเมินผลโดยวัดความคงตัวในน้ำของอาหาร ซึ่งดัดแปลงจากวิธีของ Hastings (43) ที่ 4 ชั่วโมง

3.6 ศึกษาภาวะในการผลิตอาหารกุ้งกุลาดำต่อความคงตัวในน้ำ

ใช้สูตรอาหารจาก 3.5 และวิธีการผลิตข้างต้น โดยศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

3.6.1 ศึกษาอัตราป้อนกับชนิดของสกรู

กำหนดภาวะการผลิตดังนี้

อัตราเร็วสกรู 140 รอบ/นาที

อุณหภูมิbarrel 35-45 °C

อุณหภูมิอบแห้ง 60 °C

ความชื้นของอาหารก่อนเข้า extruder 38 %

ตัวแปรที่จะศึกษาคือ

3.6.1.1 อัตราป้อน 3 ระดับ คือ 10, 30 และ 50 รอบ/นาที

3.6.1.2 ชนิดของสกรู 3 ระดับ คือ 1:1 2:1 และ 3:1

สกรูชนิด 1:1 หมายถึงสกรูที่มีความสูงของเกลียวสกรูเท่ากันตลอดอัน ส่วนสกรู 2:1 เป็นสกรูที่มีความสูงของเกลียวที่โคนมากกว่าที่ปลายสกรู 2 เท่า และสกรู 3:1 จะคล้ายสกรู 2:1 แต่ความสูงของเกลียวที่โคนมากกว่าที่ปลายสกรู 3 เท่า ตามรูปที่ 2

วางแผนการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบ Symmetric Factorial Experiment ร่วมกับ Duncan's New Multiple Range Test (42) ขนาด 3^2 ทดลอง 2 ซ้ำ ประเมินผลโดยวัดความคงทนในน้ำของอาหารที่ 4 ชั่วโมง

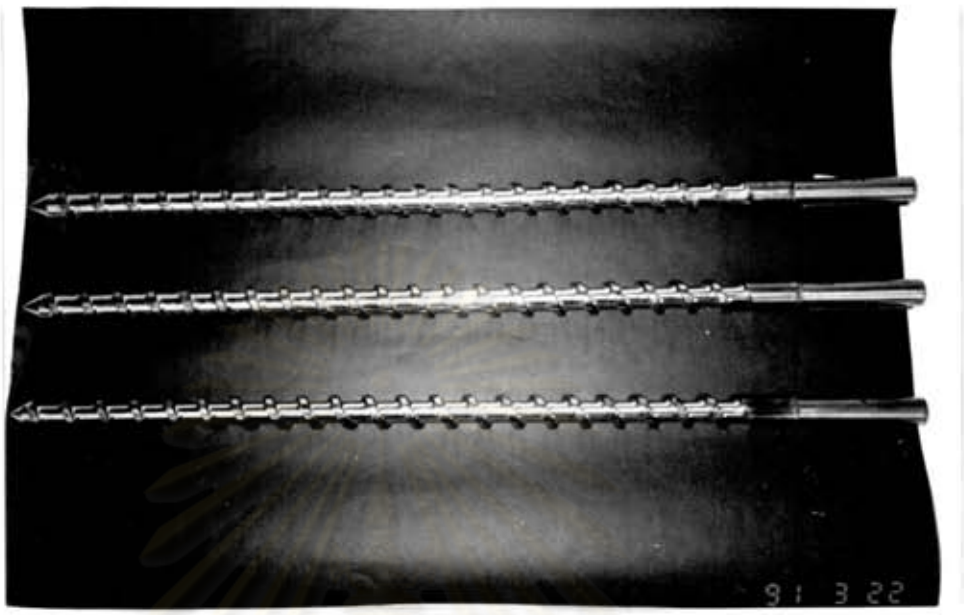

รูปที่ 1 สกรูขนาด 3:1 2:1 และ 1:1 จากบนลงล่าง ตามลำดับ

3.6.2 ศึกษาปริมาณความชื้นในส่วนผสมอาหารก่อนเข้า extruder กับอุณหภูมิ barrel

กำหนดภาวะการผลิตดังนี้

อัตราเร็วสกรู 140 รอบ/นาที

อัตราป้อนที่เหมาะสมจาก 3.6.1

ขนาดสกรูที่เหมาะสมจาก 3.6.1

อุณหภูมิอบแห้ง 60 °C

ตัวแปรที่จะศึกษาคือ

3.6.2.1 ปริมาณความชื้นในส่วนผสมอาหาร 4 ระดับคือ 31, 34, 38 และ 44 %

3.6.2.2 อุณหภูมิ barrel 4 ระดับ คือ 36-37, 43-44, 51-52 และ 60-61 °C

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วางแผนการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบ Symmetric Factorial Experiment ร่วมกับ Duncan's New Multiple Range Test (42) ขนาด 4^2 ทดลอง 2 ซ้ำ ประเมินผลโดยวัดความคงทนในน้ำของอาหารที่ 4 ชั่วโมง

3.6.3 ศึกษาอัตราเร็วสกรู ปริมาณความชื้นของอาหารก่อนเข้า extruder และอุณหภูมิอบแห้งอาหารเม็ด

กำหนดภาวะการผลิตดังนี้

อัตราป้อนที่เหมาะสมจาก 3.6.1

ขนาดสกรูที่เหมาะสมจาก 3.6.1

อุณหภูมิ barrel ที่เหมาะสมจาก 3.6.2

ตัวแปรที่จะศึกษาคือ

3.6.3.1 อัตราเร็วสกรู 3 ระดับคือ 60, 100 และ 140 รอบ/นาที

3.6.3.2 ปริมาณความชื้น 3 ระดับคือ 38, 44 และ 50 %

3.6.3.3 อุณหภูมิอบแห้ง 3 ระดับคือ 40, 60 และ 80 °C

วางแผนการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบ Symmetric Factorial Experiment ร่วมกับ Duncan's New Multiple Range Test (42) ขนาด 3^3 ทดลอง 2 ซ้ำ ประเมินผลโดยวัดค่าความคงทนในน้ำของอาหารที่ 4 ชั่วโมง

3.6.4 ศึกษาวิธีให้ไอน้ำ ระยะเวลาให้ไอน้ำ และปริมาณความชื้นของอาหารผสมก่อนให้ไอน้ำ (หรือก่อนเข้า extruder)

กรรมวิธีผลิตในการทดลองนี้มีดังนี้คือ ชั่งวัตถุดิบที่บดและร่อนแล้วซึ่งมีขนาดเล็กกว่า 50 เมช ตามสูตร นำมาผสมในเครื่องผสมนาน 4 นาที เติมน้ำมันผสมต่ออีก 4 นาที เติมน้ำผสมอีก 5 นาที แล้วแบ่งออกเป็น 2 ส่วน เพื่อนำไปให้ไอน้ำซึ่งมีวิธีการให้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 เป็นการให้ไอน้ำก่อนเข้าเครื่อง extruder ทำโดยนำอาหารที่ผสมเสร็จเรียบร้อย แล้วไปให้

ไอน้ำ โดยวางอาหารใน exhaust box ซึ่งเป็น batch blancher ที่มีท่อให้ไอน้ำ มีถาดสำหรับวางตัวอย่างอาหารและฝาครอบ แล้วปิดฝาครอบอบจนครบเวลาที่ต้องการ นำอาหารเข้าเครื่อง extruder เพื่ออัดเม็ด เม็ดอาหารที่ได้นำไปอบแห้งจนมีความชื้นเหลืออยู่ $\leq$ 10 % ทิ้งให้เย็นแล้วจึงนำมาลดความยาวและร่อนเศษอาหารออก นำเม็ดอาหารที่ได้ไปบรรจุถุงเก็บไว้ ส่วนวิธีที่ 2 เป็นการให้ไอน้ำหลังจากเม็ดอาหารออกจากเครื่อง extruder ทำโดยนำอาหารที่ผสมเสร็จแล้วไปอัดเม็ดด้วยเครื่อง extruder แล้วจึงนำเม็ดอาหารที่ได้ไปให้ไอน้ำจากนั้นนำไปผ่านขั้นตอนเหมือนวิธีที่ 1 คือตั้งแต่อบแห้งจนถึงบรรจุถุง ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนผังรูปที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2 ขั้นตอนการผลิตอาหารกุ้งกุลาดำโดยใช้ extrusion cooker

กำหนดภาวะการผลิตดังนี้

อัตราป้อนที่เหมาะสมจาก 3.6.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

i17194489

ชนิดของสกรูที่เหมาะสมจาก 3.6.1

อุณหภูมิ barrel ที่เหมาะสมจาก 3.6.2

อัตราเร็วสกรูที่เหมาะสมจาก 3.6.3

อุณหภูมิอบแห้งที่เหมาะสมจาก 3.6.3

ตัวแปรที่ศึกษาคือ

3.6.4.1 วิธีให้ไอน้ำ 2 ระดับคือ ให้ก่อนผลิต (วิธีการผลิตที่ 1) และให้หลังผลิต (วิธีการผลิตที่ 2)

3.6.4.2 ระยะเวลาให้ไอน้ำ 3 ระดับ คือ 0, 5 และ 10 นาที

3.6.4.3 ปริมาณความชื้นของอาหารผสม 3 ระดับคือ 32, 37 และ 44 %

วางแผนการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบ Asymmetric Factorial Experiment ร่วมกับ Duncan's New Multiple Range Test (42) ขนาด 3x3x2 ทดลอง 2 ซ้ำ ประเมินผลการทดลองโดยวัดค่าความคงทนในน้ำของอาหารที่ 4 ชั่วโมง

3.7 <u>ศึกษาสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับการผลิตโดยเครื่อง extruder</u>

กำหนดสภาวะการผลิตดังนี้

อัตราการป้อนที่เหมาะสมจาก 3.6.1

ชนิดของสกรูที่เหมาะสมจาก 3.6.1

อุณหภูมิ barrel ที่เหมาะสมจาก 3.6.2

อัตราเร็วสกรูที่เหมาะสมจาก 3.6.3

ปริมาณความชื้นของอาหารผสมที่เหมาะสมจาก 3.6.4

วิธีให้ไอน้ำที่เหมาะสมจาก 3.6.4

ระยะเวลาให้ไอน้ำที่เหมาะสมจาก 3.6.4

อุณหภูมิอบแห้งที่เหมาะสมจาก 3.6.3

แปรสูตรอาหารที่ผลิตเป็น 4 สูตร คือ สูตรที่ 1, 2, 3 และ 4 โดยอาหารสูตร

1 และ 2 ดัดแปลงจากสูตรอาหารกุ้งกุลาดำที่วันชัย วรเมธีกุล (41) ใช้ทดลอง ส่วนสูตร 3 และ 4 ดัดแปลงจากสูตรอาหารกุ้งกุลาดำที่ผลิตโดยใช้ extruder ซึ่ง Kearns (26) รายงานไว้ ส่วนประกอบของอาหารกุ้งกุลาดำทั้ง 4 สูตร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ส่วนประกอบของสูตรอาหารที่ 1, 2, 3 และ 4

ส่วนประกอบ	ปริมาณ (%)			
สูตรที่	1	2	3	4
ปลาป่น	27.5	30.0	30.0	20.0
ปลาหมึกป่น	10.0	10.0	10.0	10.0
กากกุ้งป่น	10.0	10.0	5.0	10.0
แป้งสาลี	-	-	27.5	17.5
กากถั่วเหลือง	22.5	20.0	20.0	35.0
ปลายข้าว	-	17.5	-	-
รำละเอียด	22.5	5.0	-	-
น้ำมันปลา	3.0	3.0	3.0	3.0
lecithin	1.0	1.0	1.0	1.0
cholesterol	0.5	0.5	0.5	0.5
dicalcium phosphate	1.0	1.0	1.0	1.0
premix	1.67	1.67	1.67	1.67
vitamin C	0.33	0.33	0.33	0.33

วางแผนการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบ Completely Randomized Design ร่วมกับ Duncan's New Multiple Range Test (42) ขนาด 4 ระดับ ทดลอง 2 ซ้ำ ประเมินผลโดยวัดความคงทนในน้ำของอาหารที่ 4 ชั่วโมง และต้นทุนวัตถุดิบอาหารที่ใช้

3.8 ศึกษาผลของการใช้เครื่อง extruder เปรียบเทียบกับเครื่อง pellet mill ในการผลิตอาหารกุ้ง

3.8.1 การผลิตอาหารกุ้งกุลาดำโดยใช้เครื่อง extruder

อาหารกุ้งกุลาดำที่ผลิตโดยใช้ extruder ในการทดลองนี้ใช้สูตรอาหารที่เหมาะสมจาก 3.7 และใช้วิธีการและภาวะการผลิตเดียวกันกับ 3.7 แต่ใช้การพ่นไขมันลงบนเม็ดอาหารแทนการผสมลงไปตอนช่วงผสมวัตถุดิบ เนื่องจากการเติมไขมันทั้งสองแบบในการทดลองนี้ให้ผลต่อค่าความคงตัวในน้ำไม่แตกต่างกัน

3.8.2 การผลิตอาหารกุ้งกุลาดำโดยใช้เครื่อง pellet mill

อาหารกุ้งที่ผลิตจากเครื่อง pellet mill เพื่อใช้ในการทดลองนี้ใช้สูตรอาหารเดียวกับอาหารที่ผลิตด้วย extruder แต่ในสูตรใช้ wheat gluten เป็นสารเชื่อม จึงต้องปรับสูตรให้มีปริมาณโปรตีนและไขมันเท่ากับสูตรเดิมที่ผลิตโดยใช้ extruder (ภาคผนวก ข.2)

กรรมวิธีการผลิตอาหารกุ้งจากเครื่อง pellet mill มีดังนี้คือ ชั่งวัตถุดิบอาหารแห้งที่บดและร่อนแล้วขนาดเล็กกว่า 50 เมช ตามสูตร ผสมในเครื่องนาน 4 นาที แล้วเติมน้ำปรับความชื้นของอาหารให้เป็น 12 % ผสมอีก 4 นาที เพื่อให้ความชื้นในอาหารสม่ำเสมอ จากนั้นนำอาหารผสมไปอัดเม็ดโดยใช้เครื่อง pellet mill ซึ่งใช้ไอน้ำที่มีอุณหภูมิ 85 °C ความดัน 20 psi ในการปรับสภาพก่อนอัดเม็ด นำเม็ดอาหารที่ได้มาให้ไอน้ำนาน 5 นาที แล้วนำไปอบแห้งจนความชื้นน้อยกว่า 10 % แล้วพ่นน้ำมันลงไปขณะที่เม็ดอาหารยังร้อนอยู่เพื่อที่เม็ดอาหารจะดูดซับน้ำมันได้ดี ทิ้งเม็ดอาหารให้เย็น จึงนำไปร่อนเอาเศษผงออก นำเม็ดอาหารที่ได้มาบรรจุถุง

3.8.3 การวิเคราะห์คุณภาพอาหาร

นำอาหารที่ผลิตโดยใช้เครื่องทั้งสองชนิดและอาหารเชิงการค้าที่ใช้เป็นตัวอย่างควบคุมในการเลี้ยงมาวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี (44) วิตามินซี (45) และความคงตัวในน้ำของอาหาร (ภาคผนวก ก.)

3.8.4 การเตรียมและการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

กุ้งกุลาดำที่ใช้ทดลองซื้อจากบ่อที่ ต.คลองด่าน อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ ชึ่งเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนา (บ่อดิน) จับกุ้งโดยการยกยอกุ้งที่เข้ามากินอาหารในยอ แล้วเอากุ้งใส่ลงในกล่องโฟมขนาด 55 x 55 x 35 เซนติเมตร ที่มีน้ำประมาณ 1/4 ของกล่อง พร้อมถุงน้ำแข็งบรรจุกุ้ง 80 ตัว/กล่อง ให้อากาศด้วยเครื่องปั๊มอากาศ ขนมายังโรงเพาะเลี้ยงของภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลี้ยงไว้ 2 อาทิตย์ เพื่อให้กุ้งแข็งแรงจึงนำไปทดลองต่อไป

การเลี้ยงกุ้งกุลาดำในการทดลองนี้ใช้ระบบน้ำหมุนเวียนแบบปิด (recirculating seawater system) ชึ่งประกอบด้วยบ่อกรอง header tank บ่อเลี้ยง และ เครื่องปั๊มน้ำ ระบบนี้เครื่องปั๊มน้ำจะปั๊มน้ำจากบ่อกรองที่ผ่านการกรองจนสะอาดผ่านท่อไปยัง header tank ชึ่งอยู่สูงจากบ่อเลี้ยง 1 เมตร น้ำจะไหลผ่านท่อไปยังบ่อเลี้ยงกุ้งด้วยแรงดึงดูดของโลก โดยปริมาตรน้ำที่ไปยังบ่อเลี้ยงนี้มี PVC ball valve เป็นตัวควบคุม ภายในท่อก่อนที่น้ำเข้าไปยังบ่อเลี้ยงจะมีตาข่ายรูปกรวยลดอัตราเร็วของน้ำ ทำให้น้ำที่ไหลลงบ่อไม่เกิดการไหลวนอย่างรุนแรง ปริมาณน้ำในบ่อเลี้ยงจะควบคุมให้เท่ากับ 150 ลิตร ทุกบ่อ (แผนผังบ่อทดลองเลี้ยงกุ้งแสดงในภาคผนวก ข.3) เปลี่ยนน้ำวันละ 1 ครั้ง โดยเปลี่ยน 50 % ของปริมาณน้ำทั้งหมดในบ่อ น้ำเสียที่ออกมาจากบ่อเลี้ยงจะเข้าไปยังบ่อกรองชึ่งกรองน้ำให้สะอาดด้วย biofilter จึงนำน้ำมาใช้เลี้ยงกุ้งได้ใหม่

การทดลองเริ่มจากการเตรียมบ่อทดลอง โดยเติมน้ำทะเลเข้มข้น 20 ส่วนในพันส่วน ลงบ่อแล้วใส่สายยางให้อากาศที่มี air stone จากนั้นใส่กุ้งลงไปบ่อละ 16 ตัว เป็นบ่อควบคุม 4 บ่อ และบ่อทดสอบ 2 บ่อ/ตัวอย่างอาหาร สำหรับการผลิต 1 ครั้ง โดยทดลองผลิตอาหาร 2 ครั้ง ขนาดกุ้งที่ทดลอง 2-5 กรัม จัดให้กุ้งแต่ละบ่อมีน้ำหนักรวมใกล้เคียงกัน ให้อาหารวันละ 3 เวลาคือ 8.30 น. 12.30 น. และ 16.30 น. ปริมาณอาหารที่ให้ในแต่ละมื้อหรือแต่ละวันดูจากอาหารในบ่อ ถ้ามีอาหารเหลือมากจะลดปริมาณอาหารที่จะให้ลง แต่ถ้าอาหารไม่เหลือเลยก็เพิ่มปริมาณอาหารที่ให้ เพื่อเป็นการปรับปริมาณอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของกุ้ง และลดการเน่าเสียของน้ำด้วย แต่ถ้ากุ้งลอกคราบเพิ่มอาหารให้มากกว่าปกติ แล้วปรับปริมาณอาหารมื้อต่อไปให้เหมาะสม ควบคุมคุณภาพน้ำ เช่น ความเค็มของน้ำ ปริมาณสาร nitrate, nitrite, ammonia อุณหภูมิ และปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำให้คงที่ (ดู

ภาคผนวก ข.4) เก็บข้อมูลโดยชั่งน้ำหนักกุ้งทุกตัว ทุก 1 สัปดาห์ รวมระยะเวลาของการทดลอง เลี้ยง 6 สัปดาห์ แล้วนำผลที่ได้ไปหาอัตราการแลกเนื้อ (FCR) จากสูตร

$$FCR = \frac{F}{(W - W_o)(\frac{N + N_o}{2})}$$

F = ปริมาณอาหารที่ให้กุ้งทั้งหมดตลอดการทดลอง (กรัม)

W_o = น้ำหนักกุ้งเฉลี่ยเมื่อเริ่มการทดลอง (กรัม)

W = น้ำหนักกุ้งเฉลี่ยเมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง (กรัม)

N_o = จำนวนกุ้งเมื่อเริ่มการทดลอง (ตัว)

N = จำนวนกุ้งเมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง (ตัว)

นำผลของน้ำหนักกุ้งที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสถิติระหว่างอาหารแต่ละชนิดโดยวิธี Analysis of Covariance (46) และวิเคราะห์ผลของอัตราการแลกเนื้อและอัตราการตายของกุ้งที่เลี้ยงด้วยอาหารกุ้งแต่ละชนิดโดยวิธี Completely Randomized Design ร่วมกับ Duncan's New Multiple Range Test (42)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย